CULTIVAREA LIMBII

OBSERVAȚII ASUPRA LIMBII FOLOSITE ÎN „SPORTUL POPULAR"

DE

I. GHEȚIE

Interpretarea faptelor de limbă dintr-o publicație de specialitate pretinde criterii întrucîtva schimbate față de cele care sînt folosite în articolele consacrate lucrărilor beletristice sau cotidianelor de informație generală. În cazul lucrărilor sau periodicelor de specialitate, notarea abaterilor de la norma limbii literare trebuie făcută ținînd seama de măsura în care scrierile cercetate exprimă un limbaj propriu unui domeniu de activitate. Indiferent care ar fi revista sau ziarul studiat, formele aberante de limbă trebuie căutate în primul rînd în terminologia tehnică specifică. Fără a neglija importanța greșelilor curente de limbă, cercetătorul trebuie să aibă în vedere înainte de toate raporturile dintre terminologia respectivă și limba literară, scoțînd în evidență aspectele curente ale abaterilor de la normă, care se observă în folosirea termenilor speciali.

Dacă se însumează observațiile făcute asupra limbii unei publicații de specialitate, se remarcă frecvența anumitor forme greșite, care ne permite să stabilim unele caracteristici ale felului cum sînt scrise articolele. De cele mai multe ori, aceste erori „cronice" se leagă direct de terminologie sau de maniera proprie în care se scrie în publicația respectivă. Ele apar aproape la toți autorii, indiferent de subiectul atacat sau de particularitățile stilistice ale articolelor. E o constatare care ne obligă să dăm prioritate acestor greșeli capitale, din dorința de a surprinde aspectele esențiale ale modului în care se scrie în periodicele de specialitate. Îndrumată în felul acesta cercetarea pierde uneori din vedere observațiile de amănunt, dar reține abaterile importante și caracteristice, prin care terminologia de specialitate este împiedicată să se conformeze întrutotul prescripțiilor normelor limbii literare.

Terminologia sportivă s-a format la noi după primul război mondial și a cunoscut timp de cîteva decenii lipsa de fixitate caracteristică oricărui

BDD-A10367 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:01 UTC)

început. In ceea ce privește originea, marea majoritate a termenilor sportiv provin din franceză sau din engleză. Cuvintele împrumutate au fost redate la început în forma fonetică originală, și aceasta nu numai pentru că termenii erau recent pătrunși în limbă. A existat și există și acum o terminologie sportivă internațională care face ca neologismele să-și păstreze multă vreme aspectul grafic sau fonetic englez ori francez. E adevărat că manifestările sportive pe plan internațional joacă un rol extrem de important. Din această cauză lexicul sportiv internațional, permanent expus îmbogățirii, tinde să devină unitar. Participarea la această unitate a determinat, în parte, neadaptarea fonetică a neologismelor sportive intrate în limba romînă. Observația aceasta privește în special cuvintele englezești care s-au menținut în grafia originală pînă aproape de zilele noastre, deși termenii introduși își cîștigaseră de mult drept de cetățenie în limbă. Perseverența ziarelor apărute între cele două războaie mondiale de a promova grafia străină a cuvintelor a atras după sine o consecință firească. Dincolo de coloanele ziarelor, termenii sportivi pătrunși în mase au suferit un dublu tratament : o mică parte a publicului a continuat să citească corect termenii străini, în timp ce majoritatea a început să folosească cuvintele ignorînd cu desăvîrșire pronunțarea englezească sau franțuzească. Cuvîntul *fotbal* se scria *foot-ball*, dar prea puțini îl pronunțau englezește. Cei mai mulți au citit cuvîntul englezesc romînește și au impus forma consacrată astăzi : *fotbal*. Mai multe dificultăți a pricinuit vorbitorilor *rugbiul*, care se scria *rugby*, dar se pronunța (și se mai pronunță și astăzi) *rugbi*, *rögbi*, *rügbi*, *ragbi* și chiar *ruibi* sau *riibi*. Exemplele sînt în măsură să ilustreze confuzia care a domnit pînă nu demult în terminologia sportivă romînească. Este meritul ziarului „Sportul popular" și al celorlalte publicații sportive romînești de a fi contribuit la unificarea și, am putea spune, la normarea terminologiei sportive. Începînd din anii 1948—1949, termenii sportivi au fost scriși după ortografia romînească, în conformitate cu pronunțarea lor cea mai răspîndită. În felul acesta o serie de cuvinte care încetaseră de mult să fie simțite ca străine, au primit forma corespunzătoare romînească.

Citind colecția ziarului „Sportul popular" [1] observăm că abaterile de la această normă sînt extrem de rare și poate tocmai de aceea frecvența lor în ultimul timp surprinde. Întîlnim astfel grafia normală *rugbi* alături de forma englezească *rugby* care mai apare pe alocuri (2901/2,2). Oscilarea aceasta se constată și în privința altor cuvinte : *iolă* și *yolă* (2836/2,1), *voleu* și *volée* (2834/3,2), *snaip* și *snipe* (2832/2,2), *iahting* și *yachting* (30 (3006/7,1). Există apoi termeni care, dacă ne aducem bine aminte, n-au fost niciodată transcriși în grafie romînească : *break* (2897/2,4), *knock-out* (2892/3, 4-5), deși întîlnim *aut* (2897/2,2) etc.

În ultimul timp se manifestă în coloanele ziarului o preferință tot mai vădită pentru termenii străini, transcriși uneori fără nici un discernămînt în grafia engleză sau franceză. Afirmăm acest lucru fără să ne gîndim la dubletele curente, cu circulație largă în rîndul vorbitorilor (*lovitură de colț — corner*, *mijlocaș — half*, *unsprezece metri — penalti* etc.), deși

[1] Am pus la contribuție pentru redactarea acestui articol colecția ziarului „Sportul popular" din lunile mai 1956 — mai 1957 ; la fiecare exemplu s-a notat în paranteză numărul din care a fost extras. Prima cifră indică numărul, a doua pagina, iar a treia coloana.

BDD-A10367 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:01 UTC)

în unele cazuri folosirea termenului autohton ar trebui preferată[1]. Ne surprinde însă numărul tot mai mare de englezisme sau de franţuzisme reînviate în mare parte gratuit şi numai în scopuri exhibitive : *draw*, (= *rezultat de egalitate* ; 2897/3, 3-5), *fair* (= *frumos*, 3009/4,2), *out-sider* (= principal pretendent ; 2890/4,3), *cupée* (sic ! ; = numele unei figuri de scrimă ; 2955/4,4), *daviscupman* (= jucător care ia parte la Cupa Davis ; 2999/4, 5-6), *sparing-partener* (= partener de antrenament ; 2836/3,4). Avem a face cu termeni fără circulaţie reală care, chiar în cazul necesităţii lor, trebuiau transcrişi în grafie românească. Maniei pentru termenii de specialitate străini (sau cel puţin pentru forma străină a termenilor) îi urmează în mod firesc tendinţa de a apela la limbile străine şi în alte privinţe : cuvinte ca *ralenti* (2890/6,1) *clou* (2955/4,1), *rendez-vous* (2893/1,5) sau grafia *block-notesul* (2900/2,4) deşi Dicţionarul ortografic recomandă *blocnotes*.

Lexicul sportiv cunoaşte o serie de termeni neologici a căror prezenţă este justificată prin lipsa unui echivalent românesc precis. Cuvinte ca *rutier*, *sabrer*, *batman*, *paradă-ripostă* etc. fără a participa la lexicul limbii literare sînt indispensabile în terminologia sportivă, deşi pot să pară barbarisme unui necunoscător. Calchierea (frecventă în terminologia sportivă maghiară) se întîlneşte mai rar şi duce adesea la formaţiuni care par forţate : *opriri*, *ruperi de distanţă* (2955/4,4) etc. Afară de cuvintele împrumutate presa sportivă înregistrează în mod permanent formaţiuni noi a căror abundenţă dovedeşte lipsa de fixare definitivă a terminologiei sportive. Se constată uneori derivate formate în limba română, în special cu ajutorul sufixului-*ist*, care este extrem de productiv : *spatişti*, *velişti* etc. Receptivitatea largă a terminologiei sportive faţă de neologisme duce fie la acceptarea unor cuvinte compuse puţin obişnuite (*iahtmeni* în loc de *iahtişti*, cum ar fi fost firesc ; 2901/4,3), fie la crearea unor elemente lexicale discutabile. Pornindu-se de la un cuvînt ca *golaveraj* (= raportul dintre golurile marcate şi cele primite) s-a ajuns la lansarea lui *meciaveraj*, al cărui sens rămîne obscur, întrucît în nici o ramură sportivă nu se face un raport între întîlnirile cîştigate şi cele pierdute. Un semn de întrebare stăruie şi asupra necesităţii lui *cinci* („Cehoslovacia a folosit „cinciul" de bază", 2830/2,1), a cărui raţiune de a fi o infirmă prezenţa lui *cvintet*, folosit în diferite ramuri ale limbii literare (de altfel şi în terminologia sportivă : *cvintet ofensiv*). Crearea lui *cinci* s-a făcut prin analogie după *unsprezece* (= *echipă de fotbal*) folosit destul de frecvent în formulări ca : *unsprezecele României a avut o comportare meritorie*.

Discutarea expresiilor specifice limbajului sportiv, din punctul de vedere al corectitudinii îmbinărilor frazeologice realizate, trebuie să ţină seama de gradul lor de răspîndire, precum şi de măsura în care sînt necesare, în raport cu sintagmele echivalente din limba literară. La o analiză sumară, cercetarea descoperă o serie de expresii copiate direct din franţuzeşte de multe ori în accepţiuni incorecte. S-a arătat mai de mult [2] eroarea făcută de transplantatorii autohtoni ai sintagmei *mener le train*, care şi-a intervertit sensul logic în expresia românească *a duce trena*. Aceeaşi

[1] Vezi Al. Graur, *Unele probleme ale vocabularelor profesionale* în „*Limba română*", an. II (1953), nr. 6, p. 24.

[2] Al. Graur, loc. cit., p. 26. Tot aici se discută şi expresiile *a deschide pe cineva*, *a fi tot timpul peste cineva*.

BDD-A10367 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:01 UTC)

surpriză ne întîmpină în faţa sensului nou pe care l-a primit în limbaju sportiv verbul *a degaja*. Dacă franţuzescul *dégager le terrain* însemnează „a descongestiona, a libera terenul" (trimiţînd mingea în partea de teren a adversarului), expresia românească *a dégaja mingea* atribuie cuvîntulu *a degaja* o semnificaţie improprie. In ambele cazuri ne aflăm în prezenţa unor unităţi frazeologice intrate de mult în limbă, a căror răspîndire face aproape imposibilă renunţarea la ele. Aceasta nu ne împiedică, dimpotrivă ne obligă, să pretindem respectarea normelor literare, care nu tolerează forme aberante şi sensuri improprii, oricare ar fi răspîndirea acestora.

Vom semnala în continuare cîteva expresii, provenite în majoritate din franceză, care ar putea fi înlocuite cu echivalente de largă circulaţie din limba literară : *a acoperi distanţa* (atletul suedez Nilson... a acoperit distanţa în 2 h 22'5/10 sec...", 2901/4,2) ; *a marca pe cineva* („A atacat cu directe şi croşeuri care l-au marcat vizibil pe Cişmaş", 2893/1,1) ; *a egala lupta* („Franţuzoaicele nu au reuşit niciodată să egaleze lupta sub coş", 2828/1) ; *a sparge plutonul* („Dinamoviştii caută" să spargă „plutonul" 2890/1,4). În cazul primelor două expresii, sinonimele apar fără nici un efort : de ce *a acoperi o distanţă*, cînd avem *a parcurge o distanţă*, sau de ce *a marca*, atunci cînd există *a atinge*? *A egala lupta* trădează originalul francez, fără să poată face faţă concurenţei lui *a echilibra lupta*, atît de răspîndit în publicaţiile sportive. Inovaţiile lexicale tentează în presa sportivă, altfel n-am putea explica apariţia sintagmei *a sparge plutonul* ale cărei şanse de existenţă sînt discutabile, din moment ce expresia mai veche *a fărămiţa plutonul* este de mult încetăţenită.

O carieră remarcabilă face în terminologia sportivă verbul *a forţa*, prezent în expresia, adoptată şi în alte domenii de activitate, *a forţa alura* şi în formaţiunea obţinută prin analogie *a forţa ritmul*. Pe lîngă acestea, s-a ajuns prin elipsă la sintagme ca *a forţa victoria*, sau, mai recent, *a forţa rezultatul* („Echipa Bristol a reuşit... să forţeze în repriza a doua rezultatul de egalitate" ; 2890/1,3). Construcţia e incorectă, întrucît, eliminînd cuvîntul *obţinerea* (a forţa obţinerea rezultatului), se atribuie lui *forţa* un obiect pe care sensul verbului nu-l tolerează. Merită să mai fie notată expresia *a încasa o înfrîngere* („Torino... încasează înfrîngere după înfrîngere" ; 2855/4,3), pentru că examinarea ei ne furnizează elemente noi în discuţie. Deşi originea expresiei e destul de sigură, avem a face după toate probabilităţile cu o etimologie multiplă. Cuvîntul *a încasa*, prezent în terminologia sportivă franceză, se resimte de influenţa sensului pe care îl are cuvîntul în vorbirea argotică : *a încasa o notă proastă* sau chiar *a încasa o bătaie*. Mult mai evidentă e nuanţa argotică a lui *a scoate* a cărui semnificaţie stilistică e marcată prin ghilimele în propoziţia „Yvonne Goldenberg... a „scos" un rezultat remarcabil... (2830/2,5). Ambele cazuri ne arată că e necesară o selectare a termenilor în sensul eliminării elementelor de argou, care tind să se infiltreze tot mai mult în limbajul sportiv. În exemplele citate mai sus, sinonimele literare *a suferi* şi *a obţine* ar asigura mai multă sobrietate exprimării.

Utilizarea improprie a expresiilor şi a cuvintelor depăşeşte însă limitele terminologiei sportive. Se constată adeseori deformarea sensului cuvintelor şi a expresiilor din limba comună. Vom cita cîteva exemple, reducînd pe cît posibil comentariile : „Maestre, mi-am uitat paspartuul

BDD-A10367 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:01 UTC)

în buzunarul de la vestă, *semnaliză* discipolul" (= semnală; 2831/3,3); „Schimburi de mingi care au fost departe de *conturul* unui tenis modern" (*contur* a primit aici sensul de „cerințe, pretenții"; 2863/2,3); „Cît privește echipa noastră, ea se prezintă într-o *formulă* nouă în care vor intra o serie de jucători tineri" (în *formulă* nu pot intra jucători; 2898/1,4); „Cea mai importantă competiție de oină din acest an... *prezintă* ultimul său act: finala"(evenimentele *trăiesc*, nu prezintă ultimul lor act; 2901/3,1); „A *contracara* sistemul defensiv suedez" (se contracarează acțiuni, nu sisteme; 2834/3,3); „Prezența „mondialelor" de juniori va stimula organizarea concursurilor pentru tineret... pregătind și rodînd pe pentatloniștii de mîine" (se rodează mașinile, nu oamenii; 2953/5,4); „Vă prezentăm participanții: italienii, polonezii, bulgarii și — bine înțeles — romînii, care *au cules* în ultimii ani atîtea *galoane* pe planșele din Budapesta, Varșovia..." (galoanele se cîștigă, se culeg numai laurii; 2890/8,1).

O caracteristică a cotidianelor sportive o constituie legătura strînsă cu evenimentul zilei. Ziarul sportiv fiind în primul rînd informativ, trebuie să urmeze la scurt timp competiția pe care o prezintă. Actualitatea informației aduce după sine și o serie de dezavantaje, dintre care cel mai important e viteza redactării și, firește, neglijențele inerente. Din această cauză, inconsecvențele constatate în ceea ce privește aspectul fonetic al unor termeni ar putea să pară explicabile, dacă n-ar interveni frecvența lor. Numeroase sînt și greșelile de sintaxă, care se pot justifica numai în parte prin graba redactării. Vom lăsa la o parte unele observații de mai mică importanță, pentru a ne ocupa de două cazuri care apar curent în coloanele ziarului „Sportul popular": greșelile de acord și folosirea improprie a prepozițiilor.

Lipsa acordului dintre subiect și predicat ne întîmpină destul de des. Uneori ea poate fi explicată prin particularitățile regionale ale limbii redactorului („Placajele necruțătoare care *i-a entuziasmat* și pe colegii săi de echipă"; 2890/1,5), alteori prin reducerea greșită a două subiecte la unul singur („Federația de box din R.D.G. și R.F.G.... *au căzut* de acord..."; 2901/4,5). Atributele substantivale în genitiv nu sînt consecvent acordate între ele: „În compania campionului lumii (Borisov), a recordmanului și *campion* olimpic (Bogdanov)..." (2897/1,1). Exemplul următor („Măiestria reprezentanților țării africane nu cunoaște egali în lume"; 2898/3,3) prezintă o dublă abatere: considerarea substantivului *egal* (din expresia *a nu avea* sau *a nu cunoaște egal*) ca avînd forme de gen și număr și acordarea lui greșită nu cu subiectul, ci cu atributul care îl determină (reprezentanții).

Utilizarea greșită a prepozițiilor pornește de la necunoașterea semnificației lor și duce de multe ori la formulări improprii. Citățm cîteva exemple notînd în paranteză prepozițiile care se cereau folosite: „*Asupra* echipei germane... ni s-a comunicat..." (corect: „despre" sau „în legătură cu"; 2890/8,3) „Gh. Axioti și Z. Popazu au adevărate coșmaruri *cu* formula viitoarei echipe (corect: „în legătură cu"..., „în privința..." 2955/4,5); „Vînt *de* față, spate și lateral" (corect: „din"; *de* e franțuzism; 2900/6,1); „A cucerit *cu* mare diferență față de ceilalți titlul de campion" (corect: „la"; 2898/1,5); „Jocul era și putea să rămînă foarte bine la nota lui *de* amical"... (în locul construcției prepoziționale trebuia folosit adjectivul singur la feminin; 2863/3,3).

BDD-A10367 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:01 UTC)

În interiorul propozițiilor elementele sintactice sînt adesea dezechilibrate de schimbări nejustificate de topică care riscă să altereze sensul formulării : „Constatarea aceasta, cu prea puține excepții este valabilă... pentru întreaga noastră echipă reprezentativă (2860/1,1) ; „Tocmai cînd visul ajunsese la apogeu, al naibii deșteptător își făcu de lucru, țîrîi prelung, trezindu-l din somn... (2819/3). Propozițiile incidente, extrem de ramificate, pot face obscure exprimările, separînd elementele propoziției principale, care se pierd în interiorul frazei : „Nu pierde niciodată sau foarte rar serviciul, pentru că antrenamentele l-au pus în posesia unei mișcări de atîta perfecțiune și forță, încît plasîndu-l în funcție de așezarea primitorului, el obține...” (2829/2). Omiterea verbului în prima propoziție a unei fraze și folosirea lui în următoarele dă naștere unor construcții lipsite de armonie : „În zare, munți înalți, tociți de veacuri, fără sălbatica vegetație a înălțimilor europene, iar lîngă noi defilează nesfîrșit acest lut galben, care uneori are nuanțe roșii aprinse”... (2819/8).

Elipsa verbului duce la formulări incomplete din punct de vedere logic și, deci, sintactic : „Allan Erdman trăgător ale cărui performanțe îl prezintă ca favorit la Jocurile Olimpice” (2897/1,1). Același procedeu duce la segmentarea frazei în două părți : subiectul devine titlul articolului, în timp ce restul frazei se transformă într-o propoziție independentă lipsită de predicat : „Locomotiva București — Energia Flacăra Ploești. Unul dintre cele mai interesante jocuri ale etapei, intrat în rîndul partidelor de tradiție ale campionatului” (2890/3,3). Frecvența elipsei și mai ales a dislocării frazelor prin omiterea unui element sintactic ne permite să considerăm procedeul drept caracteristic pentru limbajul ziarelor noastre sportive. Specializarea unor sintagme în forma lor eliptică lipsește uneori fraza de elemente importante pentru sensul logic, dar pe care cunoscătorul sportiv le subînțelege. În propoziția „Pentru lovirea intenționată a adversarului următorii jucători au fost sancționați : Cruțiu (Progresul București) 1 etapă, Bodo (Locomotiva București) 1 etapă...” (2890/5,3), se remarcă ușor că din formulare lipsește tocmai sancțiunea care a fost dictată jucătorilor : suspendarea (pe cîte o etapă).

Încheiem rîndurile consacrate sintaxei atrăgînd atenția asupra unei tendințe pe care am amintit-o mai sus. Încărcarea excesivă a frazelor prin serii de propoziții subordonate și de paranteze explicative creează o adevărată junglă sintactică, prin care mintea își croiește drum cu greutate. Sîntem încredințați că exemplele pe care le furnizăm mai jos ilustrează această afirmație : „În speranța că aceste întreceri vor prilejui în sfîrșit un serios examen la care să participe întreg lotul nostru reprezentativ, antrenorii săi și toți cei care au participat la probe, că toți acești factori își vor spune deschis părerea privind mai ales lipsurile observate, cauzele lor și că forurile de conducere (comisia centrală și inspecția de specialitate) vor lua măsurile necesare, putem trage concluzia că ediția a IX-a a campionatelor internaționale de atletism a folosit sub toate formele atletismului nostru (2892/3,3) ; „În același timp, o însemnată lacună a organizării, tot în legătură cu depărtarea mare de oraș la care a fost realizată cazarea majorității delegațiilor (la Institutul național al sporturilor din pădurea Vincennes) și cu întocmirea programărilor (minimum 5 reuniuni zilnice și cel puțin două săli în același timp, pentru a realiza, bine înțeles, tot atîtea serii de încasări), a constituit-o imposibili-

BDD-A10367 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:01 UTC)

tatea pentru participanți de a mai rezerva timp și vizitării Parisului" (2890/4,2).

Particularitățile stilistice ale ziarului „Sportul popular" se leagă direct de caracteristicile reportajului sportiv. Am arătat mai sus legătura strînsă pe care cotidianul sportiv o are cu actualitatea. Pe lîngă acest fapt, reportajul sportiv, ca orice reportaj, tinde să redea evenimentele în mișcare, în desfășurare, cu momentele dinamice puternic reliefate. Consecința imediată e abundența termenilor drastici, plini de conținut afectiv, care vizează senzaționalul. Cuvintele „tari" nu pot fi condamnate decît în măsura în care contravin sobrietății prin abundența lor sau distonează cu ansamblul frazeologic în care apar. Cu toate că „Sportul popular" a redus considerabil din exprimarea spectaculoasă a ziarelor sportive mai vechi, preferințele pentru elementele lexicale din arsenalul gazetăresc senzațional se constată pe alocuri. Citățm cîteva exemple: „Bătălia se desfășoară într-o alură *infernală*" (2893/1,3); „*Imens* val de comentarii" (2897/3,3); „*Inepuizabila* măiestrie" (2863/1,5); „Desfășurarea *magnificelor* campionate mondiale" (2890/7,5); „Timp *infernal*" (2836/4,3).

Reportajul sportiv a primit în ultimul timp o îndrumare aparte. Afară de obișnuitele comentarii, trimișii ziarelor au început să acorde atenție evenimentelor culturale sau politice din țările vizitate, precum și descrierilor de natură, de orașe etc. Relatările sînt de cele mai multe ori sobre și directe, evitînd exprimarea pretențioasă. Se găsesc însă uneori formulări în care prețiozitatea se asociază cu improprietatea termenilor. Extragem cîteva specimene dintr-un reportaj asupra Chinei: „Și aici noul este *debordant*" (2819/8); „Elementele peisajului chinez impun prin *intensitatea* și măreția lor" (ibidem; elementele de peisaj nu pot fi intense); „Apele sînt imense, *placide*, nemișcate" (ibidem; placiditatea nu e o proprietate a apelor); „Sîntem la capătul unei călătorii *imense*" (ibidem; adjectivul e folosit impropriu lîngă substantivul călătorie). În alte cazuri se apelează la exprimări desuete, dacă nu rizibile („De după un colț de nor bătrînul astru solar și-a aruncat privirile pe stadion"; 2863/1,4) sau la formulări de un dramatism teatral în care lipsa de gust e evidentă: „Muntele Urgall se prăbușise parcă peste noi... Muntele Urgall cea mai mare înălțime din apropierea oceanului și a orașului San Sebastian nu se prăbușise, dar ei fuseseră martori la una din marile drame ale sportului" (2997/7,2).

În încheierea observațiilor am vrea să ne oprim asupra unor probleme de punctuație. Parcurgerea oricărui număr din „Sportul popular" ne arată că redactorii ziarului (din vina lor sau a tipografiei) ignorează în bună măsură normele de folosire a punctuației și, în special, a virgulei. Lipsa unei logici severe în delimitarea propozițiilor sau a părților de propoziție prin virgulă se îmbină cu ignorarea desăvîrșită a acestui semn de punctuație. Exemplele sînt atît de numeroase, iar detașarea lor se face cu atîta ușurință, încît ne abținem să dăm un singur exemplu.

Ne vom opri în schimb asupra folosirii ghilimelelor. Sintagma *timp „infernal"* citată mai sus poate servi ca punct de plecare pentru a detașa o particularitate a ziarului de care ne ocupăm și, poate, a tuturor rubricilor sportive din celelalte ziare. Sintagma are cel de al doilea termen între ghilimele. Rostul semnului de punctuație este în acest caz să scoată în relief caracterul special, stilistic, al termenului evidențiat. Așadar

BDD-A10367 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:01 UTC)

timp „infernal" însemnează nu timp specific infernului, ci timp foarte prost, mizerabil, care poate fi comparat cu iadul. Această accepțiune a cuvîntului este însă de mult statornicită în limbă, așa încît prezența ghilimelelor e inutilă. Folosirea gratuită a ghilimelelor prezentă aproape în fiecare articol, indiferent de autor, se constată în proporție impresionantă. Ziarul nu dă dovadă nicăieri și în nici o privință de atîta consecvență ca în cazul utilizării nesăbuite a ghilimelelor. Adăugăm pentru edificare o listă modestă, care poate fi continuată oricînd „ad libitum": „N-am avut prea mult de „furcă"... (2835/8,5); „Apărătorii belgieni sînt „la post" (28361/1,5) „Nicolae Linca și Ilie Dragnea au realizat o „ciocnire" violentă" (2893/1,2); „Nu cumva un norișor cît de mic intenționează să le „amenințe" spectacolul pugilistic" (2890/1,2); „Ieri dimineață acceleratul de Timișoara a „depus" pe peronul gării de nord echipa de handbal a R.P.F. Iugoslavia" (2898/1,2) etc. etc.

În toate exemplele avem a face cu termeni care au dobîndit de mult un sens figurat sau care intră în componența unor sintagme definitiv constituite în expresii. Desigur, se întîlnesc și cazuri cînd ghilimelele marchează un termen din limba comună în curs de a-și preciza un sens sportiv („potcoavă", „schelet" etc.) sau un neologism recent, și în acest caz folosirea lor este îndreptățită.

Observațiile pe care le-am făcut n-au pretenția de a răspunde la toate problemele pe care le implică examinarea limbii folosite în „Sportul popular". Oricît de incomplete ar fi, constatările făcute ne ajută să tragem cîteva concluzii. Se cuvine să remarcăm de la început că „Sportul popular" înregistrează un progres considerabil, în ceea ce privește felul cum este scris, în comparație cu cotidianele care l-au precedat. Grație mai ales activității acestui ziar, reportajul sportiv cunoaște în prezent sobrietate și moderație în exprimare, calități care trebuie însă promovate necontenit. E necesară apoi o aplicare consecventă a normelor limbii literare în terminologia sportivă. Scrierea termenilor sportivi trebuie făcută fără excepții în conformitate cu principiul fonetic, care stă la baza ortografiei actuale a limbii române. Se impune de asemenea o selectare a cuvintelor străine în curs de a pătrunde în limbă, reținîndu-se numai cele necesare și eliminîndu-se cele care sînt utilizate exclusiv pentru a produce impresie. Din coloanele ziarului trebuie să dispară orice tendință spre reportajul senzațional realizat prin clișee uzate sau prin abundența cuvintelor drastice. Conformarea față de normele limbii literare privește nu numai terminologia sportivă. Înainte de orice se cere respectarea regulilor sintactice, ortografice și de punctuație fără de care se ajunge la confuzie în construcții, la obscuritate în înțeles și la inconsecvențe în scriere. Astăzi, cînd terminologia sportivă cunoaște o răspîndire mereu lărgită, se impune fixarea și difuzarea ei în cele mai corecte forme.

BDD-A10367 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:01 UTC)